

UŞAK ÜNİVERSİTESİ

CIEPO
ULUSLARARASI OSMANLI ÖNCESİ
VE OSMANLI TARİHİ
ARAŞTIRMALARI 6. ARA DÖNEM
SEMPZYUM BİLDİRİLERİ

14-16 NİSAN 2011

UŞAK

CİLT I

Yayına Hazırlayanlar

Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN

Prof. Dr. Tuncer BAYKARA

Doç. Dr. Mehmet KARAYAMAN

Uşak Tanıtım Yılı Kapsamında
UŞAK İLİ KALKINMA VAKFI TARAFINDAN YAYINLANMIŞTIR

CIEPO

ULUSLARARASI OSMANLI ÖNCESİ VE OSMANLI TARİHİ
ARAŞTIRMALARI 6. ARA DÖNEM BİLDİRİLERİ KİTABI
(UŞAK / 14-16 NİSAN 2011)

Yayına Hazırlayanlar

Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN

Prof. Dr. Tuncer BAYKARA

Doç. Dr. Mehmet KARAYAMAN

ISBN 978 – 975 – 01264 – 5 – 1 (Tk. No)

978 – 975 – 01264 – 6 – 8 (I. Cilt)

© Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, yazarların önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yazışma Adresi:

Mehmet Karayaman

Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,

Tarih Bölümü / UŞAK

☎ 0 276 221 21 34

✉ mkarayaman@hotmail.com

Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri
87 Sok. No. 4 / A Bornova
(0.232) 343 64 54 metabasim@gmail.com
İzmir, Kasım - 2011

MEKKE VE MEDİNE İÇİN BULGARİSTAN'DAKİ OSMANLI EVRAKI

Slavka DRAGANOVA*

Sofya'da, Milli "Sv. Sv. Kiril i Metodiy" Kütüphanesinde Şarkiyat Bölümündeki Osmanlı arşivi, büyüklük bakımından İstanbul ve Kahire'den sonra dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Arşiv bir buçuk milyon arşiv birimiyle yaklaşık 377 fondan ibarettir. Bir kısmı "*Hicaz, Arabistan (Mekke ve Medine)*" fonunda bulunmakta olup Fon No 235 ve Fon No 235A diye dağıtılmıştır. Tek sözle "Hicaz" fonu 4462 arşiv sayfasıyla toplam 1889 a.b. içermektedir.

İlkönceleri evrakların karışık olarak çuvallara sokulmuş olduğunun belirtilmesi gerekir. Arşivde çalışan Osmanlı evrakları uzmanları çuvala elini sokarak yaprak yaprak çıkarıyordu. Yapraklar fazla olsa bile, aynı konuyu ele alıyorsa bir arşiv birimini oluşturuyordu. Bu arşiv birimine de evrakın kime gönderilmiş olduğu veya nereye gönderilmiş olduğuna göre ad veriliyordu. Malsandık, Sancak, Kaza, Vali, Kadı, Askeriye.

Evrakın içeriğine göre altı temel bölüm belirlenmiştir. Bölümlerden her birinde konu başlığı vermektedir:

I. İKTİSADI SORUNLAR: A.Arazi- 1.Has; 2. Zeamet; 3. Timar; 4. Vakıf; 5. Miri Topraklar, Mülk; B. Köy İktisadı – 1. Tarım; 2. Hayvancılık; C. Orman; D. Kara ve Deniz Avı; E. Sanat; F. Askeri Üretim; G. Madencilik; H. Maliye – 1.Para-Kredi; 2. Gelirler, vergi, gümrük, el koyma ceza; 3. Giderler, Maaşlar, Emekli Maaşları; 4. Bilanço; 1. Ticaret; İ. İletişim ve Ulaşım; J. Resm-i binalar; K. Nüfus- 1. Afetler.

II. SIYASİ SORUNLAR: A. Sınıflar ve sınıflar arası ilişkiler; B. Bulgar propagandasının başlaması; C. Ayaklanma hareketleri; 1. Bulgaristan'da ayaklanma hareketleri, haydutluk, çetecilik; 2. Osmanlı sınırları içindeki diğer isyanlar; D. Makedonya meselesi; E.Mültecilik; F. Dış Politika (diğer ülkelerle ilişkiler).

* Bulgaristan Bilimler Akademisi Balkanistik Enstitüsü

III. HUKUK ve İDARE: A. Hukuki sorunlar; B. İdare – 1. Siyasi ve mali idare; 2. Polis, itfaiye; C. Diğer idari sorunlar

IV. KÜLTÜR ve EĞİTİM: A. Okul, eğitim, kütüphane, Türk dili; B. El sanatları, güzel sanatlar; C. Dokumacılık ve halıcılık; D. Antik eserler.

V. ASKERİYE: A. Teşkilat; 1. Askeriye; 2. Bahriye (asker, ve ticari); 3. Silah ve mühimmat, kaleler; B. Askeri tarih.

VI. DİN: A. Hristiyanlar (Gayrimüslim); B. Müslümanlar.

Ayrıca Fona "Hicaz"ın tanımı da eklenmiştir. Bu da içeriği konusunda genel bir bilgi edinilmesine imkan verecektir. Evrakların işlenmesi ve tercüme edilmesine gelince, bu pek tabii ki yılları gerektiren bir çalışmadır. Biz ancak Fon "Hicaz"a dair bilgiyi ve Arabistan'ın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yerini zenginleştiren birkaç hususa değineceğiz.

Sultan I Selim'in ordusu Kahire'ye 1517 yılında, Mısır memelüklerinin ısrarlı, fakat başarısız direnişinden sonra girmiştir. Hicaz bölgesinin Cidde vilayetine bağlı kutsal Mekke ve Medine ve Neced bölgesi de Osmanlı İmparatorluğu sınırları içine girmiştir.

Evraklar, Osmanlı dönemi boyunca Mısır ile Arabistan arasındaki sıkı bağları tasdik etmektedir. 4 rabı-ül evvel 1189 /1775 yılı tarihli 1077A arşiv birimi /a.b./ Sadrazamın eski Mısır Valisi yardımcısı Mehmet Bey'e mektubunun karalamasını teşkil etmektedir. Mekke'ye yeni tayin edilen kadının gönderilmesi ve ücretinin Mısır tarafından ödenmesi konusu halledilmektedir mektupta.

1848 yılından genel bir evrakta / s.b. 359A/ Cidde vilayeti valisi Şerif aga'ya ödenmiş olan para konusunda Mısır valisinden üç bilgi sunulmuştur. Paralar Mısır vergilerinden toplanmıştır ve devlet veznesinden muhasebe yolu ile çözüme bağlanması istenmektedir. Maliyede tanzim edilmiş olan 1851 yılından başka bir hesap ise Mısır Paşasından Cidde eyaletine gönderilmiştir (a.b. 381A). Bir sonraki 1852 yılında Mısır Valisi tekrar Cidde vilayetine giderlere mahsus yeni meblağlar devretmektedir / a.b. 52A/.

1861 yılından evrak /a.b. 737A/, iki topçu subayın Mısır veznesinden belirli bir meblağ almış olduklarını göstermektedir. Hicaz Valisinin, meblağın sarraflardan alınmış ve bankaya ödenmiş olduğunu gösteren bir evrak söz konusudur.

1800 yılından hasara uğramış olan bir evrak / a.b. 1591A/ Mekke Emiri Şerif Galib'in Sadrazama raporunun özetini teşkil etmektedir. Emir Mısır'ın Fransızlar tarafından işgal edilmesine değinmekte ve Emiratinde durumun iyileştirilmesi doğrultusunda bazı taleplerde bulunmaktadır. Bundan başka iki

gemisinin gümrük vergisinden muaf edilmesini rica etmektedir. Mal yüklü bu iki gemi yılda bir Basra'ya gidiyormuş.

Gümrük vergisi ise Hazinesin çok önemli gelir kalemini teşkil ediyormuş. Cidde Vilayetine dair defterin bir kısmı / 1843 yılından a.b. 349A / Kızıl Deniz'de bazı limanlar ve adalardan Gümrüklerin geliri ile ilgilidir. Bazı depolar, Cidde cebehanesi ve tersanesi ile ilgili konular da ele alınmaktadır.

1127A arşiv biriminden Cidde Gümrüğü Müdürünün – Ahmed Beyin, Yepék Bölge veznesinin geliri olarak 6215 kuruş ve 4 paradan ibaret meblağı yatırmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu meblağ 1864 Şubat ayında gümrükler ve tuzluklardan toplanmıştır. 1865 yılından bir evrak ise / a.b. 644A/ Hicaz'a mahsus hububatın Bağdat gümrüğünden alınan yekünla satın alınmasına mahsustur.

Gümrükler gerçek kişilere de meblağ ödedikleri görülmektedir. 1861 yılından ilmühaber /a.b. 1250A/ Medine Gümrüğünden peşin ödenmiş meblağın özel/gerçek kişi tarafından teslim alınmasına ilişkindir.

Gerçek kişilerin maaşları aslında en sık vakıf emlakları tarafından ödeniyormuş. 302A'dan başlayan numaraları taşıyan beş sayfa 1667 yılından olup Medine vakıf idaresine görevlinin tayin edilmesini konu edinmiştir. Bazı günlükler baş göstermiş. 1688 yılından tutanak /a.b. 1688/ böyle bir evraktır. Mekke ve Medine'deki vakıfların gelirlerinin toplanması ve her iki kutsal şehirden buna hakkı olanlara gereken maaşların ödenmesi için mubassır tayinine mahsustur. Mubassır olmasına rağmen, mütevellinin vekilinin yokluğu / vakıf emlaklarının encümen azası/ fakir reayadan gelirlerin toplanmasını imkansız duruma getirmiş. Bundan ötürü söz konusu tutanak gerekli olan meblağın toplanmasını sağlaması için üstteki müteveli Ahmet ağaya gönderilmeliymiş.

Kutsal yerlerde görevlilerin maaşları ile ilgili güçlükler XIX yy. ortalarına kadar devam etmiştir. 1847 yılından a.b. 1102A, Mekke ve Medine vakıflarında işe tayin edilmiş olan Amasya'dan din adamının maaşının ödenmesi ile ilgilidir. Bundan on yıl sonra – 1857 yılından a.b. 1035A ise, maaşları için meblağların Mekke ve Medine'deki vakıf emlaklarından alınması gereken boşalan yerlere yeni kişilerin tayin edilmesi ile ilgilidir.

Vakıf emlaklarından yalnızca maaşları karşılamak için meblağlar gelmiyormuş. Kutsal yerlere hacılığa gidenlerin giderleri de vakıf emlaklarından sağlanıyormuş. 1867 yılından bir evrakın kısmı / a.b. 41A/ vakıf emlakları idaresi şefinin, geçici olarak Mekke civarlarına yerleşecek olan asil kişiler için beş bin altın kuruş yıllık meblağ ayrılmasına ilişkin emridir. Başka

bir evrak – 1862 yılından / a.b. 410A/ Bab-ı Ali'den / içişleri dairesi/ Cidde kadısına tavsiye niteliğinde mektuptur: kutsal yerlere teyzesi ile birlikte yolculuğunda üst düzey görevliye gereken dikkatin ayrılması ve kendisine yardım gösterilmesi söz konusudur. Daha erken bir döneme ait- 1647 yılından / a.b. 1552A/ tuğralı bir sultan fermanıdır. Medine'den seçkin münzevi Esseid Ali bin Esseid Sadık'a Şam üzerinden İstanbul'dan yolculuğunda deve verilmesi emredilmektedir.

Sıradan kişilere de meblağlar ayrılmıştır. Çok hasara uğramış olan 1799 yılından defterin / a.b. 683A/ onyediyi yaprakta, Mekke ve Medine'ye münzeviler grubuna sağlanmış olan giysi ve başka yardımlar sıralanmaktadır. 1848 yılından evrak / a.b. 1103A/, hacılık için yola çıkmış olan, fakat yolda vefat eden Osman ibn Mahmud ve Mahmud ibn Şakir adındaki kişilerin mirası ile ilgilidir.

Münzevilere kredi de veriliyordu. 1803 yılından bir evrak / a.b. 687A/ bu türden bir belgedir. Bu meblağlar yalnızca vakıf emlaklarından toplanmıyormuş. Mukataa'dan da her yıl kutsal yerlere yönelik meblağlar sağlanıyormuş. 1758 yılından a.b. 1284A Mekke'deki mukataanın iltizamı hesabınadır. 1842 yılından a.b. 1296A ise Fındıklı mevkiinde bulunan, Hasan ağa vakfına mahsus 18 yüzyılda yanmış olan caminin onarımına ilişkin evrakın karalamasıdır. Yapılan araştırmalardan 21507 kuruşa gerek duyulacağı tespit edilmiş. Bu yekün Mekke ve Medine mukataalarından alınacakmış.

Kutsal yerlerin bakımına yönelik daha birçok evrak mevcuttur. A.b. 1376A 1791 yılındandır ve binaların, camilerin ve su kanalının tamiri için harcanan yekünlara mahsus bilgi vermektedir. 1751 yılından a.b. 1392A, "Kale" mahallesinde yığılmış olan çöpün taşınmasına gerekli kovaların satın alınmasına ilişkindir. Özel bir heyetin Muallim Abdullah'a mahsus mazbatası ise ihalenin verilmesi ve salhane binası ve kuyu kazılması işinin kendisine verilmesi ile ilgilidir / 1871 yılından a.b. 210A/. Başka bir evrak kısmı ise / 1854 yılından a.b. 151A/ Cidde'deki ambarların duvarlarının onarımına gerekli olan 500 kuruşluk giderin şehir veznesi tarafından karşılanması gerektiğini göstermektedir.

Sultan hükümetinin Cidde vilayetindeki donatıların bakımını üstlenmiş olduğu 1871 yılından 205A numaralı arşiv biriminden anlaşılmaktadır. Ayrıca menzillerin kirasının ödenmesi ve yol masraflarının karşılanması için de meblağları sağladığı görülmektedir /XIX yy.dan a.b. 833A/.

Onlarca matbu formu Hicaz vilayetindeki hastane tedavisinin gelişmesini göstermektedir. 1845 yılından a.b. 618A ve 1848 yılından a.b. 619A, askeri hastanesinde hastaların günlük listeleridir. Yine 1845 yılına ve müteakip 1847,

48, 49 ve 1850 yıllarına aittir 945-948A a.b. ve 928-930A, 933A a.b. ve diğerleri.

Yaklaşık on yıl sonra yoksullara mahsus hastaneler olduğu görülmektedir: gureba-i hastaneleri söz konusudur. 1869 yılından a.b. 450A Vahid İsmet'in Cidde şehri hastanesine cerrah olarak tayin edilmesine mahsustur. Maaşından kesilmesi gereken 414 kuruş yol parası olarak kendisine Hazine'den verilmiştir. 1868 yılından a.b. 1774A ise, Mekke'deki gureba-i hastanesine Ahmed İzzat'ın eczacı olarak aylık 500 kuruşla tayin edilmesi ve ek olarak yol ve günlük parası olarak 1000 kuruş verilmesi ile ilgilidir.

Bu hastaneler yeterli olmadığından, Mekke hekimi Esseid Ahmed Servet Hicaz Valisine mektup göndermiş ve cari 1871 yılı için hastane binasının kiralanması talep etmektedir /a.b. 1775A/

Askeriye ve yerel polis giderlerine ilişkin formların sayısı çok daha büyüktür. 32 arşiv yaprağı, Cidde malsandığının askerilere ödenmiş maaşlarına aittir / 1859 yılından a.b. 162A/. 12 matbu formu ise 1849 yılında askeri malzemelerin sağlanması ile ilgilidir /a.b. 974A/.

Orduya mahsus bireysel belgelerin sayısı çoktur. 1874 yılından / a.b. 1193A/, makbuz beygir bekçileri ve hayvanlarına mahsus 60 su yükünün develerle taşınmasına yönelik 1380 kuruşa aittir. Bu bekçiler hacılık yolcularını koruyormuş. Maliye işlerinden görevli Esseid Mehmed Aziz'in İstanbul'da Maliye Bakanlığına dilekçesi / 1862 yılından a.b. 961A/ Mekke ve Medine'de askeri görevlilere 30748 kuruş ödenmesi talebiyle ilgilidir. Bu meblağ yıllık süre-i humayunun parasına eşitmiş. 1850 yılından / a.b. 630A/ evrakı, Hicaz'da vefat etmiş olan askerlerin varislerine 24708 ve yarım kuruş ve 10 para meblağının teslim edilmesine mahsus yazışmadır. 1859 yılından bir tasdikname ise baruthanelerin idaresine Cidde malsandığından toplam 620 kuruş Cemaziyelleve ve Cemaziyelahir ayları maaşlarını teslim almasına mahsustur. Hasara uğramış bir evrak / 1873 yılından a.b. 647A/, Mekke'de bulunan süvari ve piyade jandarmasının silah, donatı, giysi, aykkabı vb. sağlanmasına dairdir.

Askerilerin bir kısmı emeklilik yaşına gelebiliyormuş. 1813 yılından evrak / a.b. 954A/ Mekke'deki beşinci alay, beşinci bölük, birinci taburdan yüzbaşı Osman Aga'nın emekliye ayrılmasına mahsus evraktır. Bir kısım askeriler madalyalarla ödüllendiriliyormuş / 1856 yılından a.b. 882A/. Fakat devlet veznesine para geri vermek mecburiyetinde olanlar da varmış. 1855 yılından No 394A arşiv biriminde Hicaz'dan, devlet veznesine borçlu olan alt subayın adı verilmiştir: üçü 750'er kuruş, ikisi 300'er kuruş ve biri -250 kuruş.

Vefat eden askerilerin ve memurların dul eşleri ve çocuklarına emeklilik maaşları veriliyormuş. 1847 yılından evrak / a.b. 1135A/ saray cephanede deposunda baş çavuş için verilen emekli maaşına dairdir ve bu maaş vefat edenin aylık maaşına eşittir- 120 ve yarım kuruş. Yine aynı yıla ait bir evrakla /1847 yılından a.b. 1222A/ Cidde malsandığından ödenmesi gereken Şerif Ali'nin dokuz varisinin emekli maaşları halledilmektedir. Oğluna toplam 10000 kuruş, kızları ve eşine ise oğullarının emekli maaşının yarısı miktarında emekli maaşı verilmesi karara bağlanmıştır.

Vefat edenler emlak ve para da bırakıyormuş. 1847 yılından 1105 sayılı arşiv biriminden Cidde'de vefat eden Hazinesinin Başkatibi Mustafa İzzet'in emlakının Maliye tarafından satılmış olduğu ve satıştan alınan 20000 kuruşun devlet hazinesine emre muharrer senetle yatırılmış olduğu anlaşılmaktadır. 72000 kuruştan ibaret başka bir miras / 1863 yılından a.b. 1219A/, vefat eden Halil aga'nın eşi Rakiye hanımdan alınmasının gerektiği görülmektedir. Fakat devlet kolay kolay para vermiyormuş ve bundan ötürü konu Sadrazamlığa Medine komutanı tarafından sunulmuş.

Askerilerin görevlerinden biri de Arabistan'daki kaleleri korumak ve bakımını üstlenmekmiş. Tayf şehri kadısının 1698 yılından bir tutanağı / a.b. 648A/, Tayf şehri civarındaki kalenin tamiratına gerekli malzemelerin satın alınmasına ilişkindir. 1708 yılından başka bir evrak / A.B. 1007a/ ise, Riyad kalesi komutanına ödenmiş olan maaşla ilgilidir.

Şeyh Ülmüharrem Efendi aracılığı ile eski sadrazam Ali Paşa tarafından hediye edilmiş ahşap inşaat malzemesinin satılması ile ilgili 1720 yılından /a.b. 1805/ yazışmadan korunmuş iki büyük yaprak ilgi çekicidir. Malzeme dinsel amaçlara yönelikmiş ve Nibu el Bahr liman-kalesine taşınmıştır. Çok geçmeden bu malzeme terkedilmiş ve yerinde çürüyecekmiş. Bundan ötürü üstte anılan Şeyh malzemeyi satmalı ve meblağı aynı amaçla korumalıymış.

Bu kalelerde sık sık mahpusların isyanlarına da tanık olunuyormuş. 1845 yılından bir evrağın bir kısmında / a.b. 1014A/, mahpusların başkaldırmalarından ötürü Medine'de iç kalede bulunan mevcut cephaneliklerin ateşe verilmesi tehlikesinden haber verilmektedir.

İsyan etsin veya etmesin, bu mahpusların birşeyler yemesi gerekiyormuş. 1869 yılından iki evrak / a.b. 1175A ve a.b. 1178A/ Mekke kazasındaki mahpusların ihtiyaçları için ekmek ve gıda maddeleri satın alınması için harcanan meblağları göstermektedir. 1862 yılından 1750A a.b. ise Cidde'deki mahpuslar için harcanan paraları göstermektedir. Buna benzer çok evrak vardır.

Sıradan ahaliye yönelik harcamalara mahsus belgeler de korunmuştur. 1873 yılından /a.b. 217A/ Mekke ve Medine halkına yardım için harcanan para hakkında bilgi verilmektedir. 1868 yılından bir evrak /No 1174A a.b./ Mekke ve Medine halkına yardım için ticaret evlerindeki memurların maaşlarından yüzde 10 alınmasının emredildiğini göstermektedir. Fakat ayda 2500 kuruşun altında maaşları olanlardan ve Hristiyanlardan “alınmaması” belirtilmiştir.

1892 yılından bir yazışma / a.b. 276A/, zamanla sosyal sorunların Sultan için daha güç olduğunu göstermektedir. Hicaz ve Yemen vilayetlerinden halkın feci durumuna yardıma koşulması amacı ile 60000 lira yardımın acilen sağlanması istenmektedir.

Halkın vergi borçlarının ayrıntılı listesinin hazırlanmasına başlanmıştır. 1893 yılından güzel bir vergi sicilinde / a.b. 1122A/ Cidde kazasından 160 köyden toplanmış olan vergilerin miktarları ve toplanmamış olan yekünları sayılmıştır. Hicaz'dan hane ve köy başına vergiden sağlanan gelirler 1894 yılından / a.b. 500A/ 8 büyük yaprakta gösterilmiştir. 42 sayfadan oluşan başka büyük onarılmış defterde ise Hicaz'da 1899 yılındaki giderler yer almıştır / a.b. 231A/.

Söz konusu 1882 – 1888 yılları dönemi için Hicaz, Yemen ve özellikle Arabistan'ın doğu bölgesi – Necd /Neced/ hakkında gelir ve giderlerin güzel tablolu formlarını görüyoruz. Bu bölgelerde uyanış hareketleri 1902'de Neced emirinin özerk idaresine neden olmuştur. Emir, El Riyad'ı ele geçirmiştir ve Suudilerin iktidarını kurmuştur.

Hicaz eyaleti Osmanlıların elinde kalmıştır. Fakat 1916 yılında İngiliz albayı Laurens Hicaz'da büyük bir isyanın başına geçmiştir ve bunun sonucunda 1926 yılında emir İbn Sauud ülkenin büyük kısmını birleştirmeyi başarmıştır. Ülke 1932 yılında Suudi Arabistan adını almıştır. İlk petrol kuyusu 1936 yılında keşfetilmiştir. Ta 1962'de esarete son verilmiştir.

Günümüzde zengin Suudi Arabistan'ın ekonomisi yalnızca petrole dayanmaktadır. Osmanlıların yerli kabile halkına / bak a.r. 683, tarihsiz/ hoşgörülü davranışının günümüze kadar etkide bulunduğu kanısındayım. 1865 yılında kurulmuş olan Riyad'da Masmak kalesi günümüzde Abdül Aziz'e ve ülkenin birleşmesine hasredilmiş müzedir, 85 yaşındaki kral Abdullah ise / İslam dünyasının iki kutsal yerinin resmen koruyucusu/, Türkiye'de 8 milyar dolar değerinde yatırım yapmış olan ilk Arap kralıdır.

Değerli meslekdaşlar, Hicaz fonu konusunda tanımı verilen bu Osmanlı evraklarının küçük bir kısmının ve Osmanlı İmparatorluğu'nun başka

SLAVKA DRAGANOVA

bölgelerine benim tarafımdan yapılan tanımların Sofya’da zengin Osmanlı evraklarını aydınlatacağını umut ederim /Bak. Bulgaristan’daki Osmanlı Evrakı. Ankara, 1994, XVII-XXI s./ Şimdiye kadar sunmuş olduğum raporların başlıklarını ise “*Belgeler grubudur*” tablosundan sonra görebilirsiniz.

Dikkatinize teşekkürler.

FON HİCAZ (ARABİYA) - Belgeler grubudur (Şarkiyat Bölümünün envanter defterine göre)

Sıra No	Fon (adet)	Varak (adet)	Tarih (hicri/miladi)	Bölüm	Grup	Konu başlıklara
Fon 278						
No 1-30	30	102	927-1312/1520-1895	Hicaz	Genel	Koleksiyon
Fon 278A						
No 1	1	2	1136/ 1724	Vilayet	İktisat	Zeamet
No 2-8	7	8	1063-1288/1750-1871			Timar
9 - 48	40	58	1028-1322/1617-1904			Vakıf
No 49	1	10	1270/ 1853			Sanat
50-60	11	14	1237/ 1308			Para-Kredi
61-100	40	58	1086-1305/1675-1897			Gelir
101-235	135	470	1063-1318/1653/1900			Giderler
236-239	4	8	1264-1298/1848-2881			Bilanço
240-246	7	11	1068-1285/1657-1868			Ticaret
247-253	7	11	1261-1293/1845-1876			Ulaşım
254-269	16	21	1093-1288/1682-1871			Resmi binalar
No 270	1	1	1143/ 1730			Nüfus
No 271	1	1	1265/ 1849			Nüfus
No 272	1	1	1277/ 1860			Afetler
273-277	5	20	1271-1310/1854-1852			İane
278-283	6	6	1145-1299/1732-1881		Siyasi Meseleler	Sınıflararası mücadele
284-287	4	5	1222-1266/1807-1850			Ayaklanma hareketleri
288-290	3	3	1265-1275/1848-1858			Mültecilik
No 291	1	1	XIX y.			Dış politika
292-296	5	6	1111-1291/1699-1874		Hukuk ve İdare	Hukuk
297-536	240	546	1111-1323/1699-1905			Siyasi ve mali idare
537-544	8	17	1281-1285/1804-1872			Polis
546-616	71	147	1071-1322/1661-1904			Siyasi ve mali idare
No 617	1	1	1034/ 1625		Kültür ve	Okul

MEKKE VE MEDİNE İÇİN BULGARİSTAN'DAKİ OSMANLI EVRAKI

					Eğitim	
618-623	6	9	1261-1287/1624-1870			Sağlık işlemleri
624-639	16	23	1218-1319/1803-1901		Askeriye	Askeriye
640-641	2	2	1287-1288/1870-1872			Bahriye
642-647	6	20	1261-1289/1845-1872			Silah ve mühimmat
648-653	6	6	1100-1291/1688-1874			Kale
654-655	2	2	1208-1248/1793-1832			Askeri tarih
656-736	81	236	1020-1323/1611-1905		Din	Müslümanlar
737-739	3	3	1278-1291/1861-1871	Askeriye	İktisat tarihi	Para - Kredi
740-836	97	331	1072-1293/1661-1876			Giderler
837-840	4	7	1266-1282/1849-1865	Vilayet		Devlet inşaatları
No 841	1	2	1248/ 1832		Siyasi Meseleler	Sınıflararası mücadele
No 842	1	1	1265/ 1849			Mültecilik
No 843	1	6	1283/ 1886			Hukuk
844-918	75	122	1221-1329/1806-1905			Siyasi ve mali idare
919-920	2	2	1280-1289/1863-1872			Polis
921-945	25	102	1135-1287/1722-1870			Siyasi ve mali idare
946-952	7	72	1261-1291/1845-1874		Kültür ve Eğitim	Sağlık işlemleri
No 953	1	5	1322/ 1904		İktisat	Vakıf
954-963	10	10	1228-1279	Askeriye	Askeriye	Teşkilat
964-993	30	79	1004-1276/1595-1859			Silah ve mühimmat
No 994	1	1	1278/ 1861			Askeri tarih
995-1004	10	18	1278-1308/1861-1890			Silah ve mühimmat
No 1005	1	1	1266/ 1850	Askeriye		Askeri tarih
1006-1022	17	52	1116-1293/1704-1876			Kale
No 1023	1	2	1236/ 1820	Kadı	Din	Müslümanlar
1024-1028	5	5	1063-1277/1653-1861		İktisat	Timar
1029-1036	8	13	1052-1284/1642-1867			Vakıf
No 1037	1	1	1265/ 1849			Arazi
1038-1040	3	5	1262-1282/1846-1865			Para - Kredi
No 1041	1	1	1074/ 1665			Gelir
1042-1058	17	19	1048-1291/1638-1874			Giderler
1059-1061	3	4	1173-1266/1759-1850			Devlet inşaatları
1062-1064	3	3	XVIIIy.-1280/ 1863		Siyasi Meseleler	Sınıflararası mücadele
1065-1069	5	5	1119-1288/1707-1871		Hukuk ve İdare	Hukuk

SLAVKA DRAGANOVA

1070-1089	20	32	1088-1274/1677-1857			Siyasi ve mali idare
1090-1093	4	16	XVIIIy.-1258/ 1842			Diğer idari problemler
No 1094	1	1	1199/ 1785		Askeriye	Kale
No 1095	1	1	XIX y.			Askeri tarih
1096-1104	9	12	1007-1267/1598-1851		Din	Müslümanlar
No 1105	1	1	1263/ 1847	Malsandık	İktisat	Zeamet
1106-1109	4	5	1257-1291/1841-1874			Vakıf
1110-1112	3	3	1290-1292/1873-1875			Para - Kredi
1113-1122	10	52	1243-1311/1827-1813			Gelir
1123-1208	86	268	1102-1317/1690-1899			Giderler
1209-1210	2	4	1268-1270/1851-1852			Devlet inşaatları
No 1211	1	4	XVIIIy.			Nüfus
1212-1214	3	3	1271-1287/1854-1870			İlane
No 1215	1	1	1281/1864			Diğer idari problemler
1216-1219	4	4	1264-1280/1848-1863		Hukuk ve İdare	Hukuk
1220-1235	16	25	1229-1318/1814-1900			Siyasi ve mali idare
1236-1237	2	2	1265-1266/1848-1850			Siyasi ve mali idare
No 1238	1	1	1279/ 1862		Kültür ve Eğitim	Sağlık işlemleri
1239-1242	4	14	1265-1287/1848-1870		Askeriye	Askeriye
No 1243	1	1	1293/ 1876			Silah ve mühimmat
1244-1247	4	5	1080-1281/1669-1864		Din	Müslümanlar
1248-1250	3	10	1264-1278/1848-1861	Gümrük	İktisat	Giderler
No 1251	1	1	1271/ 1855			Ulaştırma
1252-1254	3	3	1258-1277/1842-1890		Hukuk ve İdare	Siyasi ve mali idare
1255-1256	2	2	1251-1280/1835-1863			Siyasi ve mali idare
1257-1259	3	4	1278-1285/1861-1868			Gelir
No 1260	1	10	1287/ 1870	Polis		Giderler
No 1261	1	1	1265/ 1849	Sancak	İktisat	İskeliye
No 1262	1	1	1265/ 1849			İlane
No 1263	1	1	1266/ 1850			Tarım
No 1264	1	1	1281/ 1864			Gelir
1265-1266	2	2	1262-1303/1845-1885			Zeamet
1267-1270	4	19	1044-1257/1634-1841			Tımar
1271-1325	55	71	1019-1317/1610-1899			Vakıf

MEKKE VE MEDİNE İÇİN BULGARİSTAN'DAKİ OSMANLI EVRAKI

1326-1341	16	26	1247-1317/1831-1899			Para - Kredi
1342-1361	20	75	1095-1297/1684-1880			Gelir
1362-1467	106	275	1056-1318/1646-1990			Giderler
1468-1469	2	3	1297-1300/1880-1883			Bilanço
1470-1471	2	12	1092-1294/1681-1877			Ticaret
1472-1479	8	10	1143-1317/1730-1900	Sancak	İktisat	Ulaştırma
1480-1497	18	103	1124-1289/1712-1872			Devlet inşaatları
1498-1505	8	15	1069-1288/1755-1871			Nüfus
No 1506	1	1	1282/ 1865			Afetler
1507-1516	10	14	1178-1299/1764-1882			İane
1517-1523	7	21	1124-1270/1712-1853		Siasi Meseleler	Sınıflararası mücadele
1524-1526	3	6	1205-1252/1790-1875			Ayaklarına hareketleri
1527-1529	3	21	1263-1286/1847-1870			Mültencilik
1530-1548	19	30	1115-1288/1703-1871		Hukuk ve İdare	Hukuk
1549-1748	200	306	1008-1322/1599-1904			Siyasi ve mali idare
1749-1750	2	13	1279-XIX y./ 1862 -			Polis - Zindan
1751-1770	20	28	1008-1306/1599-1888			Diğer idari problemler
No 1771	1	1	1237/ 1822		Kültür ve Eğitim	Okul
No 1772	1	2	XIX y.			Antik eserler
1773-1780	8	9	1281-1288/1864-1871			Sağlık işlemleri
1781-1788	8	12	XVIIIy.-1289/ 1872		Askariye	Teşkilat
No 1789	1	2	1265/ 1849			Silah ve mühimmat
No 1790	1	2	1263/ 1847			Kale
1791-1843	53	138	1038-1320/1621-1902		Din	Müslümanlar
1844-1859	16	58				

Kaynakça

- S. Draganova.** Kayseri ve Yoresi için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- *Kayseri ve Yoresi Tarih Sempozyumu Bildirleri* (11-12 Nisan 1996) . (2.Baskı). Kayseri 2000. s.111-133
- S Draganova.** Bulgaristan'daki İzmir ve Yoresi için Osmanlı Evrakı . *2.Uluşlar arası Çeşme Tarih ve Kültür Sempozyumu* 15-16 Eylül 1996 . İzmir 1997.S. 121-143
- S.Draganova.** Manisa Sancağı için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.-*CİEPO Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Araştırmaları Uluşlararası Komitesi. XIV sempozyumu Bildirleri - 18-22 Eulul 2000. Çeşme. TTK Basımevi.* Ankara 2004. s. 133-139
- S.Draganova.** Tokat Sancağı için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.-*The first International simpozium of the Hero of Plevne Gazi Osman Paşa and his period (1833-1900).* 5-7 April 2000. Tokat 2004. s.188-197

SLAVKA DRAGANOVA

- S. Draganova.** Keşan kazası için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- *Keşan Sempozyumu 15-16 Mayıs 2003*
- S. Draganova.** Işkodra ve Tiran Yoresi için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- İslamik Civilization in the Balkan. Istanbul 2004
- S.Draganova.** Sivas Sancağı için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- *VIII. Türk Tıp Tarih Kongresi-16-18 Nisan 2004.* Istanbul 2006. s.188-197
- S.Draganova.** Aydın Vilayeti ve Denizli Sancağı için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- *Uluşlararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu* . Pamukkale Üniversitesi. Denizli 6-8 September 2006
- S. Draganova.** Diarbakır ve Yoresi için Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı.- *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e* II. Uluslararası Diyarbakır Sempozyumu -15-17.11. 2006. Ankara 2008. S.75-87
- С.Драганова.** Фонд *Диа̀рбакър* в Османския архив на НБКМ "Св. Св. Кирил и Методий" - *Сборник в чест на 70-годишнината на акад. Константин Косев.* София, БАН 2009, 113-120
- S.Draganova.** Ottoman Archives related to Egipt: Fund *Cairo* at the National Library of Sofia ,Bulgaria. -International Conference on Egypt during the Ottoman Era. 26-30 November 2007. Cairo, Egipt. (IRCICA)
- С.Драганова.** Фонд *Кай̀ро /Египет/* в Османския архив на НБКМ "Св. Св. Кирил и Методий" - *Обицване с Изтока. Юбилеен сборник посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова.* София, НБКМ 2007
- С.Драганова.** Фонд *Белград* в Османския архив на НБКМ "Св. Св. Кирил и Методий" - *Studia In Honorem Professoris Viginiae Paskaleva.* София, БАН 2006, 216-233
- S. Draganova.** Konya Vilayeti ve Burdur Sancağı için Bulgaristan' daki Osmanlı Evrağı. Prof.Dr.Tuncer Baykara Armagan Kitabı (baskıda)